

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS**VADLĪNIJU DOKUMENTS****ES režīms, kas regulē ziloņkaula tirdzniecību ES un reeksportu**

(2017/C 154/06)

Šo vadlīniju mērķis ir sniegt Padomes Regulas (EK) Nr. 338/97⁽¹⁾ interpretāciju, proti, tās ES dalībvalstīm iesaka i) apturēt neapstrādāta ziloņkaula priekšmetu (re)eksportu un ii) nodrošināt stingru interpretāciju attiecībā uz ES tiesību aktu noteikumiem, ar kuriem tiek atļauta ziloņkaula tirdzniecība ES un apstrādāta ziloņkaula (re)eksports.

1. Pamatinformācija un pamatojums**i) Starptautiskais un ES tiesiskais regulējums, kas reglamentē ziloņkaula tirdzniecību**

Gan Āfrikas zilonis (*Loxodonta africana*), gan Āzijas zilonis (*Elephas maximus*) ir iekļauti pielikumos, kas pievienoti Konvencijai par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*Cites*), kuru parakstījušas 183 puses, tostarp ES un visas ES dalībvalstis. Saskaņā ar pašreizējo *Cites* režīmu ziloņkaula⁽²⁾ starptautiskā tirdzniecība ir aizliegta, un no aizlieguma pieļaujami tikai stingri ierobežoti atbrīvojumi (galvenokārt attiecībā uz priekšmetiem, kas iegūti, pirms ziloņkaulam sāka piemērot *Cites* noteikumus). *Cites* konvencija nereglamentē ziloņkaula iekšzemes tirdzniecību.

Cites konvenciju ES īsteno ar Regulu (EK) Nr. 338/97 un saistītajām Komisijas regulām (ES savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecības regulas). Attiecībā uz ziloņu ziloņkaulu (kā arī citām Regulas (EK) Nr. 338/97 A pielikumā uzskaitītajām sugām) ES ir pieņēmusi papildu pasākumus, kas ir stingrāki par *Cites* noteikumiem.

Tā rezultātā ziloņkaula tirdzniecību ES stingri reglamentē ES savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecības regulas un ziloņkaula tirdzniecība komerciālos nolūkos uz ES, tās teritorijā un no ES kopumā ir aizliegta.

Ziloņkaula tirdzniecība ES un reeksports komerciālos nolūkos ir atļauts tikai šādos gadījumos:

- tirdzniecība ES ir atļauta attiecībā uz ziloņkaula priekšmetiem, kas importēti ES, pirms ziloņu sugas tika iekļautas *Cites* I pielikumā (Āfrikas ziloņi 1990. gada 18. janvārī un Āzijas ziloņi 1975. gada 1. jūlijā)⁽³⁾. Tirdzniecība ES iespējama tikai tad, ja attiecīgā ES dalībvalsts šim nolūkam ir izsniegusi sertifikātu, izņemot attiecībā uz “apstrādātiem īpatņiem” (sk. definīciju tālāk tekstā), kuri iegūti pirms 1947. gada 3. marta; šādus īpatņus ES var tirgot bez sertifikāta,
- reeksports no ES ir atļauts attiecībā uz ziloņkaula īpatņiem, kas iegūti pirms datuma, no kura tiem piemēro *Cites*, t. i., pirms 1976. gada 26. februāra Āfrikas ziloņiem un pirms 1975. gada 1. jūlija Āzijas ziloņiem⁽⁴⁾.

ii) Starptautiskais konteksts: ziloņu malumedniecības un ziloņkaula nelikumīgas tirdzniecības palielināšanās, kuru nosaka pieaugošais pieprasījums no Āzijas

Pēdējo gadu laikā ziloņu malumedniecība ir sasniegusi ļoti augstu līmeni. Tiek ziņots, ka kopš 2011. gada katru gadu tiek nogalināti 20 000 līdz 30 000 Āfrikas ziloņu⁽⁵⁾. Tā rezultātā ir plašā mērogā samazinājusies Āfrikas ziloņu populācija, un tādējādi ir apdraudēta sugas atjaunošanās, kas tika novērota laikposmā no 1990. gada līdz divtūkstošo gadu vidum.

⁽¹⁾ Padomes 1996. gada 9. decembra Regula (EK) Nr. 338/97 par savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību, reglamentējot to tirdzniecību (OV L 61, 3.3.1997., 1. lpp.).

⁽²⁾ Šo vadlīniju izpratnē ziloņkauls ir tikai tāds ziloņkauls, kas iegūts no ziloņiem.

⁽³⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 338/97 8. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

⁽⁴⁾ Sk. Regulas (EK) Nr. 338/97 5. panta 6. punkta ii) apakšpunktu. Āfrikas ziloņiem *Cites* konvenciju piemēro kopš 1976. gada 26. februāra, kad Gana tos iekļāva III pielikuma sarakstā; Āzijas ziloņus *Cites* I pielikumā iekļāva 1975. gada 1. jūlijā.

⁽⁵⁾ Nellemann C., Henriksen R., Raxter P., Ash N., Mrema E. (redaktori), “The Environmental Crime Crisis – Threats to Sustainable Development from Illegal Exploitation and Trade in Wildlife and Forest Resources”, (2014). Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programmas (UNEP) Novērtējums par ātrās reaģēšanas pasākumiem. Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programma un Globālo Datu resursu informācijas centrs Ārendālē (GRID-Arendal), Nairobi un Ārendāle.

Līdztekus šim ievērojamajam Āfrikas ziloņu malumedniecības līmeņa pieaugumam ir palielinājusies ziloņkaula nelikumīgā tirdzniecība, kuru nosaka nemitīgi augošais ziloņkaula pieprasījums Āzijas tirgos. Saskaņā ar Ziloņu tirdzniecības informācijas sistēmu (ETIS) ⁽¹⁾ laikposmā no 2010. gada līdz 2015. gadam katru gadu konfiscētas aptuveni 39 tonnas neapstrādāta ziloņkaula, un gadu gaitā ir pakāpeniski audzis apstrādāta ziloņkaula konfiskāciju apjoms – gadā vidēji atsavinātas aptuveni 5,6 tonnas ⁽²⁾. Šādu lielapjoma ziloņkaula sūtījumu pārvietošana liecina par to, ka ziloņkaula nelikumīgajā tirdzniecībā arvien vairāk iesaistās starptautiskie organizētās noziedzības tīkli.

Reaģējot uz šādu ziloņu malumedniecības un ziloņkaula nelikumīgas tirdzniecības kāpumu, starptautiskā sabiedrība ir uzņēmusies virkni saistību, pieņemot rezolūcijas ANO Ģenerālajā asamblejā un ANO Vides asamblejā, kā arī vairākās augsta līmeņa konferencēs.

2016. gada oktobrī Cītes konvencijas Pušu konferences 17. sesijā (Cītes CoP17) tika apstiprināti vairāki jauni pasākumi, kuru mērķis ir nostiprināt ziloņu malumedniecības un ziloņkaula nelikumīgas tirdzniecības apkarošanas noteikumu izpildes nodrošinājumu, samazināt pieprasījumu pēc nelikumīga ziloņkaula un nodrošināt rūpīgākas iekšējos tirgos esošā ziloņkaula likumības pārbaudes.

Cītes Pušu konferences 10.10. rezolūcijā (CoP17 red.) par ziloņu īpatņu tirdzniecību puses ir aicinātas ieviest visaptverošus iekšējos leģislatīvos, regulatīvos, izpildes nodrošināšanas un citus pasākumus attiecībā uz ziloņkaula tirdzniecību/iekšējiem tirgiem. Šajā rezolūcijā ir arī ieteikts “visām pusēm un citām valstīm, kas nav konvencijas puses, kuru jurisdikcijā ir likumīgs iekšējais ziloņkaula tirgus, kas veicina malumedniecību vai nelikumīgu tirdzniecību, veikt visus leģislatīvos, regulatīvos un izpildes nodrošināšanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai steidzami slēgtu savus iekšējos tirgus neapstrādāta un apstrādāta ziloņkaula komerciālai tirdzniecībai” un atzīts, ka “attiecībā uz tirgus slēgšanu dažiem priekšmetiem var piemērot stingri definētus atbrīvojumus; neviens atbrīvojums nedrīkst veicināt malumedniecību vai nelikumīgu tirdzniecību”.

iii) Pastāvīgs pieaugums ziloņkaula likumīgā tirdzniecībā no ES uz Āziju

Pēdējos gados ir ievērojami palielinājies gan neapstrādāta, gan apstrādāta ziloņkaula komerciālais reeksports no ES, kas tiek veikts saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 338/97, (“likumīgais reeksports”), ar izteiktu augšupejošu tendenci ziloņkaula reeksportam uz Austrumāziju (sk. 1. ierāmējumu).

1. ierāmējums

Ziloņkaula likumīgais reeksports no ES – galvenie fakti un skaitļi

Ziloņa ilkņi ir īpatņi, kuri veido lielāko daļu no **neapstrādāta ziloņkaula** priekšmetu reeksporta no ES. Laikposmā no 2006. gada līdz 2012. gadam no ES gadā reeksportēto ilkņu skaits ne reizi nepārsniedza 100 vienību (izņemot 2008. gadā, kad tas sasniedza 111 vienības), savukārt 2013. gadā šis skaitlis ievērojami palielinājās (sasniedzot vairāk nekā 300 vienību) un 2014. un 2015. gadā pieauga vēl vairāk (katru gadu pārsniedzot 600 vienību). Gandrīz visi ziloņa ilkņi, kas 2014. un 2015. gadā reeksportēti no ES, tika nosūtīti uz Ķīnu vai Honkongas Īpašās Pārvaldes Apgabalu.

Papildus ilkņu tirdzniecībai ES dalībvalstis ziņoja arī par **neapstrādāta ziloņkaula gabalu tirdzniecību** pēdējās desmitgades laikā. Šķiet, ka kopumā ir samazinājies ziloņkaula gabalu reeksports pēc to ziņotā svara, taču kopumā palielinājies īpatņu reeksports pēc to ziņotā skaita (ar lielām svārstībām dažādos gados), kas mudina domāt, ka pēdējās desmitgades laikā šīs preces tirdzniecība ir saglabājusies relatīvi nemainīgā līmenī. Tomēr ir ļoti grūti noteikt ziloņkaula gabalu faktisko daudzumu, jo to izmērs var ievērojami atšķirties.

No ES reeksportēto **apstrādāta ziloņkaula** priekšmetu skaits pēdējos gados ir audzis: ES dalībvalstu ziņotie dati uzrāda ievērojamu kāpumu kopš 2012. gada. Attiecībā uz atsevišķu īpatņu tirdzniecību lielākais daudzums tika ziņots 2015. gadā (2015. gadā tika reeksportēti 10 000 ziloņkaula priekšmetu). Tomēr ir jānorāda, ka dalībvalstis par tirdzniecību ziņo, izmantojot atšķirīgas mērvienības. Par tirdzniecību tiek ziņots ne tikai atsevišķu priekšmetu izteiksmē, bet arī masas mērvienībās (kg). Ziloņkaula reeksports, par kuru dalībvalstis ziņojušas masas mērvienībās, ir ievērojami svārstījies, savu augstāko līmeni sasniedzot 2012. gadā (aptuveni 600 kg, par ko paziņots papildus datiem par 7 000 atsevišķiem priekšmetiem) un 2015. gadā – aptuveni 200 kg.

⁽¹⁾ Ziloņu tirdzniecības informācijas sistēma (ETIS) tika izveidota, pamatojoties uz Cītes Pušu konferences 10.10. rezolūciju (CoP17 red.) par ziloņu īpatņu tirdzniecību, kuras viens no mērķiem ir “i) novērtēt un reģistrēt nelikumīgas ziloņu nogalināšanas un ziloņkaula tirdzniecības līmeņus un tendences un izmaiņas tajos”. Pirms katras Cītes Pušu konferences ETIS sagatavo visaptverošu ziņojumu par ziloņkaula konfiscēšanas gadījumiem visā pasaulē. Jaunākie ziņojumi, kas Cītes Pušu konferences 17. sesijas vajadzībām tika sagatavoti 2016. gadā, ir pieejami šādās saitēs:

<https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/WorkingDocs/E-CoP17-57-06-R1.pdf>

<https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/WorkingDocs/E-CoP17-57-06-R1-Add.pdf>

⁽²⁾ 50 % no ETIS reģistrētajiem gadījumiem Cītes puses nenorādīja konfiscētā ziloņkaula svaru.

Apstrādāta ziloņkaula priekšmetu reeksports aptver daudzus dažāda veida objektus (tostarp senlietas, mūzikas instrumentus vai dažādus cita veida grebumus). Šo priekšmetu galvenie galamērķa tirgi ir Ķīna un Honkongas Īpašās Pārvaldes Apgabals, taču ir ziņots arī par mazākiem tirdzniecības apjomiem uz citām valstīm, jo īpaši ASV, Šveici, Japānu un Krievijas Federāciju.

Dati, kas izmantoti tirdzniecības līmeņu izvērtēšanai, ir iegūti no reģistrētajiem reeksporta datiem, kurus ES dalībvalstis ziņojušas savu Cītes ikgadējo ziņojumu ietvaros saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 338/97 15. panta 4. punktu.

iv) ES iniciatīvas savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai, kuras attiecas uz ziloņkaula tirdzniecību ES un ziloņkaula eksportu

Paziņojumā par ES rīcības plānu savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai ⁽¹⁾ ES un tās dalībvalstis aicinātas īstenot visaptverošu stratēģiju savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai. Proti, šis paziņojums (2. darbība “vēl vairāk ierobežot tirdzniecību ar ziloņkaulu Eiropas Savienībā un no tās”) paredz, ka Eiropas Komisijai ir līdz 2016. gada beigām jāizdod vadlīnijas “ES noteikumu vienotas interpretācijas nodrošināšanai, lai apturētu neapstrādāta “pirmskonvencijas” ziloņkaula eksportu un garantētu, ka Eiropas Savienībā tiek tirgoti tikai likumīgi iegūti seni ziloņkaula izstrādājumi”.

Eiropas Savienības Padome savos 2016. gada jūnija secinājumos par šo paziņojumu aicināja “dalībvalstis, pamatojoties uz ES pamatnostādņēm [vadlīnijām], neizsniegt neapstrādāta “pirmskonvencijas” ziloņkaula eksportam un reeksportam vajadzīgos dokumentus un apsvērt turpmākus pasākumus, lai apturētu ziloņkaula tirdzniecību komerciālos nolūkos”.

Šīs vadlīnijas tika izstrādātas, reaģējot uz šiem aicinājumiem.

Pieaugošais ziloņkaula pieprasījums no Āzijas ir viens no būtiskākajiem iemesliem, kādēļ ziloņu malumedniecības un ziloņkaula nelikumīgās tirdzniecības līmenis šobrīd ir tik augsts. Ar šo vadlīniju palīdzību ES veicinās šāda pieprasījuma samazināšanos un atbalstīs centienus, kurus īsteno savvaļas dzīvnieku un augu produktu nozīmīgie galamērķa tirgi, piemēram, Ķīna, kas 2016. gadā pieņēma īpašus pasākumus ziloņkaula priekšmetu importa ierobežošanai tās teritorijā un ir pasludinājusi, ka tā līdz 2017. gadam pakāpeniski slēgs savu iekšējo ziloņkaula tirgu. Šo vadlīniju mērķis ir arī pārliecināties, ka pašā ES vai no tās netiek tirgotas nelikumīgas izcelsmes ziloņkauls un ka ziloņkaula likumīgo tirdzniecību nevar izmantot kā aizsegu darbībām ar nelikumīgu ziloņkaulu.

Šīs vadlīnijas, pirmkārt, pievēršas ziloņkaula reeksportam no ES (3. punkts) un, otrkārt, ziloņkaula tirdzniecībai ES (4. punkts).

2. Dokumenta statuss

Šīs vadlīniju dokuments ir apspriests un izstrādāts sadarbībā ar dalībvalstu pārstāvjiem, kas sanāca kompetento Cītes uzraudzības iestāžu ekspertu grupā.

Šo norāžu mērķis ir palīdzēt iedzīvotājiem, uzņēmumiem un valstu iestādēm piemērot Padomes Regulu (EK) Nr. 338/97 un tās īstenošanas regulas. Šīs vadlīniju dokuments neaizvieto, nepapildina vai negroza Padomes regulas un tās īstenošanas regulu noteikumus; turklāt tas nav skatāms atsevišķi no šiem tiesību aktiem, bet gan kopā ar tiem. Vienīgā kompetentā iestāde, kas ir tiesīga autoritatīvi interpretēt Savienības tiesību aktus, ir Eiropas Savienības Tiesa.

Komisija dokumentu publicēs elektroniski, un to var publicēt arī dalībvalstis.

Komisija dokumentu 2019. gada otrajā pusē pārskatīs, apspriežoties ar kompetento Cītes uzraudzības iestāžu ekspertu grupu. Tomēr Komisija un dalībvalstis pievēršīs īpašu uzmanību bažām, kas paustas attiecībā uz ziloņkaula iekšzemes tirdzniecību, kā arī apstrādāta ziloņkaula reeksportam no ES un raudzīsies, vai attiecībā uz šiem punktiem pašreizējās vadlīnijās nebūtu veicamas izmaiņas pirms 2019. gada otrās puses.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0087&from=LV>

3. Vadlīnijas par to, kā interpretēt ES noteikumus par ziloņkaula reeksportu

i) Vadlīnijas attiecībā uz neapstrādāta ziloņkaula reeksportu

Noteikumi, kuri reglamentē tādu neapstrādāta ziloņkaula⁽¹⁾ īpatņu reeksportu, kas iegūti pirms datuma, no kura tiem piemēro Cītes, ir izklāstīti Regulas (EK) Nr. 338/97 5. pantā.

Regulas (EK) Nr. 338/97 5. panta 2. punkta d) apakšpunkts paredz, ka, izvērtējot neapstrādāta ziloņkaula eksporta un reeksporta pieteikumus, "pēc konsultācijām ar kompetento zinātnisko iestādi, dalībvalsts uzraudzības iestāde ir pārliecinājusies, ka nav citu ar sugas saglabāšanu saistītu faktoru, kas būtu pret eksporta atļaujas izsniegšanu".

Šie noteikumi ir jāinterpretē, ņemot vērā 1. punktā aprakstītos apstākļus, kā arī īpašos aspektus, kas saistīti ar neapstrādāta ziloņkaula starptautisko tirdzniecību. Neapstrādāts ziloņkauls veido lielāko daļu ziloņkaula, kas nokļūst starptautiskajā nelikumīgajā tirdzniecībā visā pasaulē. To aplicina Cītes pušu *ETIS* ziņotie dati, kas parāda, ka nelikumīga neapstrādāta ziloņkaula konfiskācijas veido lielāko daļu no visā pasaulē konfiscētā ziloņkaula. Neapstrādāts ziloņkauls galvenokārt ietver ilkņus, kurus ir sarežģīti atšķirt. Riski, ka neapstrādāta ziloņkaula likumīgs reeksports tiek izmantots kā aizsargs nelikumīga neapstrādāta ziloņkaula nelikumīgai tirdzniecībai, ir lielāki nekā apstrādāta ziloņkaula gadījumā, lai gan likumīgos ilkņus var tirgot tikai tad, ja tie ir marķēti.

Apturot neapstrādāta ziloņkaula reeksportu no ES, tiks nodrošināts, ka likumīgas izcelsmes ilkņi nesajaucas ar nelikumīgu ziloņkaulu, kā arī tas palīdzēs galamērķa valstīm veikt darbības ziloņkaula pieprasījuma samazināšanai; šīs darbības ir nozīmīgs solis ziloņkaula nelikumīgas tirdzniecības apkarošanā un ziloņu malumedniecības kāpuma apturēšanā.

Komisija ierosina, ka pašreizējos apstākļos, ja vien netiek gūti pārliecinoši zinātniski pierādījumi par pretējo, dalībvalstīm, ievērojot piesardzības principu, būtu jāņem vērā, ka saistībā ar ziloņu sugu saglabāšanu pastāv nozīmīgi faktori, kuru dēļ neapstrādāta ziloņkaula reeksporta sertifikātu izsniegšana nav vēlama.

Tādējādi saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 338/97 Komisija ierosina, ka dalībvalstīm pagaidu kārtā no 2017. gada 1. jūlija būtu jāpārtrauc neapstrādāta ziloņkaula reeksporta sertifikātu izsniegšana, izņemot gadījumus, kad attiecīgās dalībvalsts uzraudzības iestāde ir pārliecinājusies, ka

- 1) ar priekšmetu apmainās respektablas iestādes (t. i., muzeji) kultūras priekšmetu godīgas apmaiņas ietvaros;
- 2) priekšmets ir dzimtas īpašums, kas tiek pārvietots sakarā ar ģimenes pārcelšanos;
- 3) priekšmets tiek pārvietots tiesībaizsardzības, zinātniskiem vai izglītojošiem mērķiem.

Šādos izņēmuma gadījumos uzraudzības iestādēm ir ieteicams ievērot šajā dokumentā izklāstītās vadlīnijas, lai gūtu atbilstošu pierādījumu par īpatņu likumīgu izcelsmi (šā dokumenta I pielikums), marķēšanu (II pielikums) un attiecīgā gadījumā koordināciju ar citām dalībvalstīm un trešām valstīm (iii) iedaļā).

ii) Vadlīnijas attiecībā uz apstrādāta ziloņkaula reeksportu

Pretstatā neapstrādātam ziloņkaulam "apstrādāts ziloņkauls" ietver daudz un dažādus īpatņu veidus. Te ietilpst priekšmeti, kuri ir likumīgi tirgoti gadu desmitiem (piemēram, mūzikas instrumenti vai senlietas), un nav skaidrs, vai šādu priekšmetu reeksporta pilnīgai apturēšanai būtu reāla ietekme uz nelikumīga ziloņkaula tirdzniecību starptautiskā mērogā. Tomēr, ņemot vērā, ka pēdējos gados ir palielinājies apstrādāta ziloņkaula reeksports no ES, ir rūpīgāk jāpievēršas noteikumu īstenošanas uzraudzībai.

Jebkurā gadījumā ir ārkārtīgi būtiski, ka ES dalībvalstis apstrādāta ziloņkaula reeksporta pieteikumus izskata ļoti rūpīgi, lai pārliecinātos, ka tās izsniedz attiecīgos dokumentus tikai tad, ja ir izpildīti ES tiesību aktos izklāstītie nosacījumi, kas garantē, ka ziloņkaula izcelsme ir likumīga. Lai nepieļautu situāciju, ka tiek eksportēti ziloņkaula priekšmeti, kas neatbilst paredzētajiem nosacījumiem, ir ieteicams nosacījumus šādu reeksporta sertifikāta izsniegšanai interpretēt stingri.

⁽¹⁾ ES dalībvalstīm ir ieteicams izmantot Cītes Pušu konferences 10.10. rezolūcijā (CoP17 red.) ietverto termina "neapstrādāts ziloņkauls" definīciju:

- a) termins "neapstrādāts ziloņkauls" apzīmē visus veselos ziloņa ilkņus, kuri var būt pulēti vai nepulēti un jebkādā formā, un visu gabalos sadalīto ziloņkaulu, kurš var būt pulēts vai nepulēts un kura sākotnējā forma ir jebkādā veidā izmainīta, izņemot "apstrādātu ziloņkaulu", un
- b) ar terminu "apstrādāts ziloņkauls" saprot ziloņkaulu, kas ir grebts, formēts vai pilnīgi vai daļēji pārstrādāts, taču to neattiecinā uz veseliem jebkādas formas ilkņiem, izņemot gadījumus, kad grebumi klāj visu virsmu."

Lai izvērtētu nosacījumus, ar kādiem šādu tirdzniecību var atļaut, ES dalībvalstīm ir ieteicams izmantot šā dokumenta I pielikumā izklāstītās vadlīnijas attiecībā uz pierādījumiem, kas apliecina likumīgu ieguvu, un II pielikumā izklāstītās vadlīnijas attiecībā uz marķēšanu, reģistrēšanu un citām prasībām sertifikātu izsniegšanai.

Īpaši svarīgi, lai reeksporta sertifikāta pieteikuma iesniedzējs pierādītu, ka īpatņi iegūti pirms datuma, no kura attiecīgajiem priekšmetiem piemēro *Cites*. Ja pieteikuma iesniedzējs šādus pierādījumus nevar iesniegt, sertifikātu nevajadzētu izsniegt.

Ja sertifikātu izsniedz, tajā norāda pietiekami sīku attiecīgā priekšmeta aprakstu, lai sertifikātu varētu izmantot tikai attiecībā uz konkrēto īpatni. Turklāt, ja tiesību akti to atļauj, dalībvalstis var apsvērt pieteikuma iesniedzēja un, ja iespējams, pircēja identifikācijas datu apkopošanu, pārbaudi un reģistrāciju (piemēram, paturot personas identifikācijas dokumenta kopiju).

iii) Koordinācija ES dalībvalstīs un starp tām, kā arī ar trešām valstīm

Ja par *Cites* dokumentu izsniegšanu atbildīgas ir reģionālās/vietējās *Cites* uzraudzības iestādes, dalībvalstīm ir ieteicams nodrošināt, ka reģionālās iestādes ziņo centrālajai *Cites* uzraudzības iestādei par visiem iesniegtajiem pieteikumiem reeksporta sertifikātiem/sertifikātiem tirdzniecībai ES. Tas nodrošinās likumīgas ieguves pienācīgu un koordinētu verifikāciju un konsekvenci pieteikumu novērtēšanā. Šajā sakarā varētu būt noderīgi izveidot valsts datubāzes, kurās tiktu glabāta attiecīgā informācija.

Ja kopā ar reeksporta sertifikāta pieteikumu kā pierādījumu likumīgai ieguvei iesniedz ES dalībvalsts izdotu sertifikātu tirdzniecībai ES, par tā derīgumu vajadzētu konsultēties ar dalībvalsti, kas izdeva sertifikātu tirdzniecībai ES. Tas ir attiecināms uz visiem pieteikumiem, ko iesniedz saistībā ar ziloņkaulu, taču tas ir jo īpaši svarīgi neapstrādātu priekšmetu gadījumā.

Turklāt reeksportam uz dažām valstīm/teritorijām, kuras ir ieviesušas stingrākus iekšējos pasākumus saistībā ar ziloņkaula tirdzniecību, piemēram, kontinentālo Ķīnu, Honkongas Īpašās Pārvaldes Apgabalu un Amerikas Savienotajām Valstīm (ASV), var būt piemērojami papildu ierobežojumi/kontroles. Pirms attiecīgā dalībvalsts izdod ziloņkaula reeksporta sertifikātu, tai par to ir jāinformē galamērķa valsts *Cites* iestādes, lai galamērķa valsts varētu pārliecināties, ka šā īpatņa imports notiek saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem.

4. Vadlīnijas ES tiesību aktu īstenošanai attiecībā uz ziloņkaula tirdzniecību ES

Lai izvērtētu pieteikumus sertifikātiem ziloņkaula tirdzniecībai ES un interpretētu ES tiesību aktu noteikumus par "apstrādātu ziloņkaula īpatņu" tirdzniecību ES, ES dalībvalstīm ir ieteicams ievērot turpmāk izklāstītās vadlīnijas, kuru pamatā ir pašreizējā praxise ES dalībvalstīs.

Kopš *Cites* 1989. gadā pieņemtā lēmuma aizliegt starptautisko ziloņkaula tirdzniecību pieprasījums pēc ziloņkaula Eiropā ir ievērojami sarucis. Saskaņā ar *Cites* ES dalībvalstis nav identificētas kā nozīmīgs galamērķa tirgus nelikumīgas izcelsmes ziloņkaulam. Lielākā daļa tirdzniecības ES notiek ar ziloņkaula senlietām. Tomēr ES ir bijuši ziloņkaula priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības gadījumi. Dalībvalstīs pastāv arī atšķirīgas pieejas tam, kā tiek izskatīti pieteikumi sertifikātiem ziloņkaula īpatņu izmantošanai komerciālos nolūkos ES, un attiecībā uz "apstrādātu ziloņkaula īpatņu" tirdzniecību ES. Eiropas Savienībai ir pienākums nodrošināt, ka ziloņkaula izmantošana komerciālos nolūkos ES tiek stingri kontrolēta un reglamentēta atbilstoši *Cites* Pušu konferences 10.10. rezolūcijai (*CoP17* red.) un Regulai (EK) Nr. 338/97. Tādēļ ziloņkaula priekšmetu tirdzniecībai ES ir nepieciešama pastiprināta uzraudzība un kontroles attiecībā uz pieteikumiem ziloņkaula tirdzniecībai ES, kā arī tādēļ, lai pārliecinātos, ka "apstrādātu īpatņu" tirdzniecība ES ir likumīga.

Šajā sakarībā un ņemot vērā atšķirīgos režīmus, ko piemēro katram no šiem gadījumiem, dalībvalstīm ir ieteicams ievērot turpmāk izklāstītās īpašās vadlīnijas katram no šādiem gadījumiem:

- ziloņkaula priekšmetu tirdzniecība ES (i) iedaļa),
- īpaši "apstrādātu īpatņu" tirdzniecības gadījumi ES (ii) iedaļa).

i) Vadlīnijas attiecībā uz ziloņkaula priekšmetu tirdzniecību ES

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 338/97 8. panta 1. punktu A pielikumā uzskaitīto īpatņu tirdzniecība ES kopumā ir aizliegta. Regulas 8. panta 3. punkts dalībvalstīm atļauj atkāpties no šā aizlieguma, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi (uzskaitīti a) līdz h) apakšpunktā). Tomēr 8. panta 3. punktā lietotā izteiksmes forma "var" skaidri norāda, ka dalībvalstīm nav pienākuma izdot sertifikātu tirdzniecībai ES, pat ja minētie nosacījumi ir izpildīti (ja vien to nepieprasa Savienības tiesību akti, piemēram, sakarā ar proporcionalitātes principa piemērošanu). Lemjot par sertifikāta piešķiršanu vai nepiešķiršanu, iestādei tai piešķirtā rīcības brīvība jāizmanto atbilstīgi.

No iepriekš minētā izriet, ka 8. panta 3. punkts nevienam pieteikumam iesniedzējam nedod tiesības saņemt sertifikātu tirdzniecībai ES, pat ja ir izpildīts kāds no a) līdz h) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem. Turklāt uz 8. panta 3. punktu attiecas piesardzības princips, un, kā uzsvērts iepriekš, tas ir pieteikuma iesniedzēja pienākums pierādīt, ka darījums ir leģitīms un saskaņots ar Regulas (EK) Nr. 338/97 mērķiem.

Saņemot pieteikumu par ziloņkaula komerciālu izmantošanu ES saskaņā ar 8. panta 3. punktu, dalībvalstij pat tad, ja ir izpildīts kāds no a) līdz h) apakšpunkta nosacījumiem, saskaņā ar Savienības tiesību aktiem ir tiesības atteikt sertifikātu, taču atteikumam jābūt saderīgam ar proporcionalitātes principu (t. i., atteikums ir atbilstošs mērķim aizsargāt savvaļas dzīvnieku un augu sugas vai garantēt to saglabāšanu un nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs šā mērķa sasniegšanai). Komisija un kompetento Cītes uzraudzības iestāžu ekspertu grupa uzskata, ka tie ir gadījumi, kad pieteikuma iesniedzējs nav pārlicinoši pierādījis darījuma leģitimitāti un saskaņību ar Regulas (EK) Nr. 338/97 mērķiem.

Dalībvalstīm ir pienākums novērst, ka tiek izsniegti šādi sertifikāti, kas varētu veicināt jebkādas nelikumīgas darbības, un tāpēc pieteikumi tirdzniecībai ES būtu jāizskata tā, lai šis risks būtu pēc iespējas mazāks. Dalībvalstīm ieteicams nodrošināt, ka pieteikumi sertifikātiem tirdzniecībai ES tiek izskatīti iespējami rūpīgi, un nosacījumus šādu sertifikātu izsniegšanai interpretēt stingri, jo īpaši attiecībā uz ziloņkaulu.

Tādēļ ES dalībvalstīm ir ieteicams izmantot šā dokumenta I pielikumā izklāstītās vadlīnijas attiecībā uz pierādījumiem, kas apliecina likumīgu ieguvu, un II pielikumā izklāstītās vadlīnijas attiecībā uz marķēšanu, reģistrēšanu un citām prasībām sertifikātu izsniegšanai.

8. panta 3. punkta a) apakšpunkta (t. i., īpatņi “ir iegūti vai ievesti Kopienā pirms tam, kad noteikumi attiecībā uz Konvencijas I papildinājumā, Padomes Regulas (EEK) Nr. 3626/82 (2) C.1 pielikumā vai A pielikumā uzskaitītajām sugām kļuva piemērojami to īpatņiem”) galvenā iezīme ir tā, ka pienākums pierādīt, ka īpatņi ir iegūti vai ievesti ES pirms 1990. gada 18. janvāra attiecībā uz Āfrikas ziloņiem un 1975. gada 1. jūlija attiecībā uz Āzijas ziloņiem, ir uzlikts pieteikuma iesniedzējam, kas piesakās ES iekšējās tirdzniecības sertifikātam. Ja pieteikuma iesniedzējs šādus pierādījumus nevar iesniegt, sertifikātu nevajadzētu izsniegt.

Ja sertifikāts tiek izsniegts, tajā ir jānorāda pietiekami sīks attiecīgā priekšmeta apraksts, lai būtu skaidrs, ka sertifikātu var izmantot tikai attiecībā uz konkrēto īpatni, – tas ir īpaši būtiski neapstrādāta ziloņkaula gadījumā, kur varētu būt mazāk identificējošu pazīmju. Turklāt, ja tiesību akti⁽¹⁾ to atļauj, dalībvalstis var apsvērt pieteikuma iesniedzēja un pircēja identifikācijas datu apkopošanu, pārbaudi un reģistrāciju (piemēram, paturot personas identifikācijas dokumenta kopiju). Attiecībā uz neapstrādāta ziloņkaula tirdzniecību ES varētu noteikt arī īpašu pienākumu, kas paredz, ka tirgotājam ir jāinformē iestādes par pircēja identitāti.

Ja pieteikumu ziloņkaula tirdzniecībai ES iesniedz saskaņā ar 8. panta 3. punkta c) apakšpunktu, dalībvalstīm jāatceras: tā kā ziloņkaula (personīgās mantas respektīvi medību trofejas statusā) imports ir iespējams vienīgi nekomerciāliem mērķiem, tā īpašniekiem nekādā ziņā nevar izdot sertifikātu saskaņā ar 8. panta 3. punkta c) apakšpunktu izmantošanai komerciālos nolūkos Savienībā.

ii) Īpašas vadlīnijas attiecībā uz “apstrādātu ziloņkaula īpatņi” tirdzniecību ES

ES regulējums ietver īpašus noteikumus, ar kuriem reglamentē “apstrādātu īpatņi, kuri ir iegūti pirms vairāk nekā 50 gadiem” tirdzniecību ES; to definīcija ir dota Padomes Regulas (EK) Nr. 338/97 2. panta w) punktā, proti, tie “ir īpatņi, kas ir piedzīvojuši ievērojamas pārmaiņas salīdzinājumā ar to dabisko sākuma stāvokli, izmantojot tos dārglietām, rotājumiem, mākslas priekšmetiem, sadzīves priekšmetiem vai mūzikas instrumentiem vairāk nekā 50 gadus pirms šīs regulas stāšanās spēkā (t. i., pirms 1947. gada 3. marta), un kuri, bez iebildumiem no attiecīgās dalībvalsts uzraudzības iestādes, ir iegūti šādos apstākļos. Šādus īpatņus uzskata par apstrādātiem tikai tad, ja tie skaidri ietilpst vienā no iepriekšminētajām kategorijām un nav nepieciešama tālāka izgrebšana, apstrāde vai ražošana, lai sasniegtu šādu stāvokli”. “Apstrādāti īpatņi”, kuri definēti ES savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecības regulās, bieži tiek saukti arī par “senlietām”. Tomēr ir svarīgi norādīt, ka senlietas, kuras iegūtas pirms 1947. gada, bet kuru dabiskais stāvoklis nav ievērojami izmainīts, nav kvalificējamās par “apstrādātu īpatņi” Regulas (EK) Nr. 338/97 izpratnē.

⁽¹⁾ Jo īpaši personas datu aizsardzības tiesību akti.

“Apstrādātu īpatņu” izmantošanu komerciāliem nolūkiem ES reglamentē Regulas (EK) Nr. 338/97 8. panta 3. punkta b) apakšpunkts un Komisijas Regulas (EK) Nr. 865/2006 62. panta 3. punkts. Ja priekšmets atbilst minētās Padomes regulas 2. panta w) punkta nosacījumiem, kas jāizpilda, lai priekšmetu uzskatītu par apstrādātu īpatni, tā izmantošanai komerciāliem nolūkiem ES sertifikāts nav vajadzīgs.

Lai nodrošinātu vienotu termina “apstrādāts īpatnis” definīcijas interpretāciju visās ES dalībvalstīs, Eiropas Komisija sadarbībā ar ES dalībvalstīm izstrādāja iekšējās vadlīnijas šajā jautājumā ⁽¹⁾. Šīs vadlīnijas, kas attiecas ne tikai uz ziloņkaulu, apskata tādus aspektus kā, piemēram, pieņemami pierādījumi, kas apliecina, ka priekšmets iegūts pirms 1947. gada 3. marta, tipiskus piemērus priekšmetiem, kas atbilst definīcijai “piedzīvojuši ievērojamas pārmaiņas salīdzinājumā ar to dabisko sākuma stāvokli”, kategorijas “dārglietas”, “rotājumi” u. c., kā arī īpatņu atjaunošanu un pārstrādi.

Kopumā dalībvalstīm ir ieteicams apstrādātu īpatņu definīciju interpretēt šauri, ievērojot turpmāk norādīto kārtību:

- īpatņa īpašniekam, kas vēlas to pārdot, vispirms ir jāpierāda, ka īpatnis iegūts “50 gadus pirms Regulas (EK) Nr. 338/97 stāšanās spēkā”, t. i., pirms 1947. gada 3. marta,
- otrkārt, faktu, ka ziloņa ilknis ir vienkārši piestiprināts plāksnei, vairogam vai cita veida pamatnei, nekā citādi neizmainot tā dabisko stāvokli, nevajadzētu uzskatīt par pietiekamu iemeslu, lai ražojumu uzskatītu par “apstrādātu īpatni” Padomes Regulas (EK) Nr. 338/97 2. panta w) punkta izpratnē,
- treškārt, stingri un rūpīgi jāizvērtē atbilstība 2. panta w) punkta prasībai, ka izmaiņas veiktas, lai īpatni izmantotu “dārglietām, rotājumiem, mākslas priekšmetiem, sadzīves priekšmetiem vai mūzikas instrumentiem”, jo nesekstatētajos gadījumos izmaiņu mākslinieciskā vērtība (piemēram, nozīmīgs iegrebums, gravējums, ievietošana mākslas vai sadzīves priekšmetu ievietošana vai pievienošana u. c.) bija neskaidra, un tas nozīmē, ka nav izpildīti 2. panta w) punkta nosacījumi,
- lai iegūtu sīkāku informāciju par vadlīnijām termina “apstrādāts īpatnis” interpretācijā, skatīt Eiropas Komisijas sagatavoto attiecīgo vadlīniju dokumentu.

Turklāt, lai gan “apstrādātu īpatņu” komerciālai tirdzniecībai ES nav nepieciešams sertifikāts tirdzniecībai ES, dalībvalstīm ir ieteicams uzraudzīt savus iekšējos ziloņkaula senlietu tirgus, tostarp veicot regulāras kontrolpārbaudes, lai pārliecinātos, vai tirgotājiem ir pierādījumi par tirdzniecībā esošās ziloņkaula senlietas vecumu un/vai izcelsmi, kā arī vajadzētu apsvērt iespēju noteikt, ka tirgotājiem gan tīmekļa vietnēs, gan standos/veikalos obligāti jāuzrāda tirdzniecībā esošo ziloņkaula senlietu vecums un izcelsme.

Visbeidzot jānorāda, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 338/97 5. panta 6. punkta i) apakšpunktu “apstrādātu īpatņu” reeksportam ir vajadzīgs reeksporta sertifikāts. Izvērtējot pieteikumus šādu priekšmetu reeksporta sertifikātiem, dalībvalstīm ir ieteicams izmantot 3. punkta ii) iedaļā sniegtās vadlīnijas.

⁽¹⁾ Sk. C(2017) 3108.

I PIELIKUMS

Pierādījumi, kas apliecina likumīgu ieguvu*Vispārīgi apsvērumi*

Gan attiecībā uz reeksporta sertifikātiem, gan sertifikātiem tirdzniecībai ES tas ir pieteikuma iesniedzēja pienākums pārliecināši pierādīt attiecīgai ES dalībvalsts Cītes uzraudzības iestādei, ka ir izpildīti nosacījumi dokumentu izsniegšanai un, konkrētāk, ka ziloņkaula īpatņi ir iegūti likumīgi ⁽¹⁾.

Tā kā pieteikumi reeksporta sertifikātiem/sertifikātiem tirdzniecībai ES var ievērojami atšķirties (runājot par ziloņkaula sākotnējās ieguves apstākļiem, apjomu, kas tiks reeksportēts/tirgots, un norādīto īpatņu izcelsmi/vecumu), dalībvalstīm parasti būs jāizvērtē pierādījumi, ko nodrošinājis pieteikuma iesniedzējs, katru gadījumu izskatot atsevišķi.

Lai gan ir skaidrs, ka visos gadījumos ir jāpierāda likumīga ieguve, dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja ziloņkaula reeksportam/tirdzniecībai ES iesniegto pieteikumu izvērtēšanā izmantot riskos balstītu pieeju. Darījumiem var būt nepieciešamas dažāda līmeņa pārbaudes atkarībā no tā ziloņkaula apjoma, kas tiks reeksportēts/tirgots, ziloņkaula veida (piemēram, senlieta, apstrādāts vai neapstrādāts), ziloņkaula sākotnējās ieguves apstākļiem (piemēram, komerciāla darījuma ietvaros vai kā dāvinājums/mantojums) un sākotnējās ieguves datuma. Dalībvalstīm, vadoties pēc darījuma būtības, ir pastāvīgi jāizlemj, kāda veida un apjoma pierādījumi ir vajadzīgi pieteikuma pamatošanai.

Attiecībā uz darījumiem, kas saistīti ar neapstrādāta ziloņkaula tirdzniecību ES, piem., gadījumos, kad pieteikumi iesniegti attiecībā uz neapstrādātu(-iem) ilkni(-ņiem) vai lielākiem neapstrādāta ziloņkaula gabaliem, dalībvalstīm būtu jāveic rūpīgākas pārbaudes, un jo īpaši tad, ja pieteikums iesniegts par vairāk nekā vienu veselu ilkni/priekšmetu. Dalībvalstis var arī apsvērt rūpīgākas pārbaudes attiecībā uz pieteikumiem, ko iesniedz, lai saņemtu sertifikātus tāda neapstrādāta ziloņkaula tirdzniecībai ES, kas iegūts nesēn vai komerciāla darījuma ietvaros (nevis kā dāvinājums vai mantojums).

Ir svarīgi ievērot, ka likumīgas izcelsmes pierādījumu veids būs atkarīgs no iegūšanas veida. Piemērs:

- ja ziloņkaula priekšmetu pieteikuma iesniedzējs ir importējis pats pirms konvencijas stāšanās spēkā, pieteikuma iesniedzējam var prasīt, lai viņš pierāda, ka ir dzīvojis vai strādājis valstī, no kuras priekšmets eksportēts. Kā pierādījumu tam, ka pieteikuma iesniedzējs ir dzīvojis ārzemēs, var pieņemt vecas fotogrāfijas, līgumus, izrakstus no dzimšanas apliecības, izrakstus no iedzīvotāju reģistra vai pieteikuma iesniedzēja paša un/vai citu ģimenes locekļu paziņojumu. Pieteikuma iesniedzējam būs jāpierāda arī fakts, ka ziloņkaula priekšmets likumīgi iegūts/importēts ES (sk. iedaļu "Pierādījumu veidi"),
- ja ziloņkaula priekšmets iegādāts ES, pieteikuma iesniedzējam ir jāpierāda, ka priekšmets iegūts likumīgi vai ka objekts atbilst nosacījumiem, kas piemērojami īpatnim, kurš apstrādāts pirms 1947. gada (sk. iedaļu "Pierādījumu veidi").

Pierādījumu veidi

Lai pamatotu pieteikumus reeksporta sertifikātiem un sertifikātiem tirdzniecībai ES, visumā priekšroka dodama turpmāk minētajiem pierādījumiem:

- Cītes importa atļaujas oriģināls, kurš izsniegts pieteikuma iesniedzējam un kuru apstiprinājis muitas dienests, vai importa (piem., muitas) dokumentu oriģināli. Ja iespējams, dokuments(-i) ir jāpārbauda, salīdzinot to ar informāciju attiecīgajās datubāzēs, piemēram, valsts muitas dienestu datubāzēs, izsniegto Cītes atļauju datubāzēs,
- sertifikāts tirdzniecībai ES. Šādā gadījumā, lai pārbaudītu attiecīgā sertifikāta derīgumu, ir jākonsultējas ar ES dalībvalsti, kas to izsniegusi. Ja sertifikātā tirdzniecībai ES sniegtā informācija ir neskaidra vai pastāv šaubas/bažas par sertifikāta derīgumu/ziloņkaula likumību, no pieteikuma iesniedzēja un/vai sertifikāta izdevējiestādes jāpieprasa papildu informācija. Papildu pierādījumus var pieprasīt, ja, piemēram, sertifikātā trūkst identifikācijas pazīmju (piem., fotogrāfija, sīks apraksts, informācija par ilkņu svaru/garumu) vai tas ir ļoti vecs. Dalībvalstis var pieprasīt, lai tiktu sniegti jebkādi pierādījumi, kuri nodrošina tādu sīkāku informāciju par priekšmetu un tā izcelsmi, kas vēl nav norādīta sertifikātā tirdzniecībai ES. Lai pārliecinātos, ka pašreizējais īpašnieks īpatni ir ieguvis tieši no sertifikāta turētāja, var pieprasīt arī darījuma kvīti vai īpašumtiesību nodošanas aktu, jo īpaši, ja sertifikāts ir izsniegts attiecībā uz konkrētu darījumu,

⁽¹⁾ Attiecībā uz reeksporta sertifikātiem skatīt Regulas (EK) Nr. 338/97 5. panta 3. un 6. punktu un attiecībā uz sertifikātiem tirdzniecībai ES skatīt Regulas (EK) Nr. 338/97 8. panta 3. punktu kopā ar Regulas (EK) Nr. 865/2006 9. pantu.

- radioaktīvā oglekļa datēšanas/izotopu analīzes rezultāti, lai noteiktu īpatņa vecumu (arī izcelsmi) ⁽¹⁾, paturot prātā, ka vecuma noteikšana pati par sevi nav pietiekama, lai pierādītu likumīgu ieguvu,
- eksperta atzinums, kurā noteikts vecums un kuru sniedzis atzīts, neatkarīgs eksperts, piemēram, persona, kas piederīga universitātei/pētniecības institūtam, tiesu konsultants/tiesas procesā apstiprināts konsultants vai apstiprināts/atzīts eksperts ⁽²⁾. Ekspertu atzinumus var uzskatīt par pietiekamu pierādījumu gan attiecībā uz apstrādātu, gan neapstrādātu ziloņkaulu (piemēram, ja nevar izmantot tiesu analīzi). Attiecībā uz apstrādāta ziloņkaula senlietām vecumu var noteikt, pamatojoties uz grebuma stilu un apstrādes metodēm.

Ja iepriekš aprakstītie pierādījumi nav pieejami, pieteikuma iesniedzējiem likumīga ieguve jāapliecina ar cita veida pierādījumu kombināciju (informāciju par cita veida pierādījumiem skatīt tālāk tekstā). Dalībvalstīm ir jālūdz, lai pieteikuma iesniedzējs iesniedz pēc iespējas vairākus dažādu veidu pierādījumus, kas pamato tā pieteikumu. Kā norādīts iepriekš iedaļā “Vispārīgi apsvērumi”, ieguves apliecināšanai pietiekamu pierādījumu apjoms un veids ir atkarīgs no pieteikuma būtības un saistītā riska. Ja pieteikums sertifikātam attiecas uz neapstrādāta ziloņkaula tirdzniecību ES komerciālos daudzumos, dalībvalstīm ir jāapsver iespēja pieņemt tikai pirmajos trīs punktos uzskaitītos pierādījumus.

Cita veida pierādījumi, kas var kalpot kā pietiekami pierādījumi likumīgai ieguvei, ir šādi (vēlams iesniegt vairākus pierādījumus):

- eksporta valsts izsniegta *Cites* eksporta atļaujas oriģināls vai eksporta dokumenta (piem., muitas dienesta dokumenta) oriģināls. Ja iespējams, dokumenti ir jāpārbauda, salīdzinot tos ar informāciju attiecīgajās datubāzēs,
- attiecībā uz “apstrādātiem īpatņiem”, kuru sastāvā ir ziloņkauls, apstiprināta/atzīta eksperta sagatavots dokuments,
- kvīts vai pavadzīme, dāvinājumu apliecinājošs dokuments vai mantojuma dokumenti, piemēram, testaments,
- vecas fotogrāfijas ar ziloņkaula priekšmetu (uz kurām norādīts datums, redzama atpazīstama persona vai kuras uzņemtas izcelsmes vietā), veca medību atļauja (vai citi dokumenti saistībā ar medībām), apdrošināšanas dokumenti, vēstules vai veci publiskie dokumenti (piemēram, avižu raksti vai citi oriģināli apraksti/publikācijas, kas nodrošina pierādījumus par īpatņu izcelsmi),
- citi papildinoši pierādījumi, kas palīdz izskaidrot likumīgo ieguvu, piemēram, pierādījums par īpatni ieguvušās personas darba pienākumu vietu (piemēram, Āfrikā) vai pases zīmogu kopijas,
- liecinieka liecība/ar zvērestu apliecināta rakstveida liecība vai īpašnieka parakstīts paziņojums. Dalībvalstis var apsvērt iespēju pieprasīt, ka papildus izsniegtajam sertifikātam pieteikuma iesniedzējs sniedz ar zvērestu apliecinātu rakstveida liecību, kurā tas norāda, ka apzinās nepatiesa paziņojuma sniegšanas sekas. Tomēr liecinieka apgalvojums/ar zvērestu apliecināta rakstveida liecība ir jāpapildina ar citiem pierādījumiem, piemēram, fotogrāfijām vai kvītīm/pavadzīmēm,
- attiecībā uz apstrādātiem īpatņiem vai mūzikas instrumentiem, kas izgatavoti ES, ražotāja vai eksperta apliecinājums, ka instruments izgatavots ES dalībvalsts teritorijā pirms datuma, kurā veikts attiecīgais *Cites* ieraksts.

Ja pierādījumi, ko pieteikuma iesniedzējs iesniedzis kopā ar pieteikumu reeksporta sertifikātam/sertifikātam tirdzniecībai ES, joprojām nedod pārliecību par minētā ziloņkaula likumīgu ieguvu, dalībvalstīm ir jāapsver iespēja konsultēties ar neatkarīgu ekspertu vai pieprasīt tiesu analīzi, lai pārliecinātos par īpatņa vecumu; izmaksas sedz pieteikuma iesniedzējs.

⁽¹⁾ ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja (UNODC) Vadlīnijas ziloņkaula paraugu ņemšanas un laboratoriskajās analīzes metodēm un procedūrām sniedz pārskatu par pieejamajām laboratoriskās testēšanas iespējām, kā arī vadlīnijas attiecībā uz testējamo paraugu ņemšanu, tostarp ziloņkaula paraugu ņemšanai nepieciešamā aprīkojuma un materiālu sarakstu (sk. UNODC “Guidelines on Methods and Procedures for Ivory Sampling and Laboratory Analysis”, (2014), Apvienoto Nāciju Organizācija, Ņujorka, konkrēti 14.2.2. sadaļu – Izotopi (30. un turpmākās lpp. un 46. lpp.); vadlīnijas pieejamas šādā saitē: https://www.unodc.org/documents/Wildlife/Guidelines_Ivory.pdf) Sk. arī tīmekļa vietni: www.ivoryid.org

⁽²⁾ Izmantojot eksperta atzinumus, ko sniedz izsolītāji, var rasties potenciāls interešu konflikts, tāpēc šāda iespējamība ir rūpīgi jāapsver.

II PIELIKUMS

Marķēšana, reģistrēšana un citas prasības sertifikātu izsniegšanai

Saskaņā ar ES tiesību aktiem pirms sertifikāta piešķiršanas tirdzniecībai ES nav obligāti jāpievieno pastāvīgs marķējums ziloņkaula produktiem, taču dažās dalībvalstīs jau to dara. Turklāt dažiem ziloņkaula produktiem importa atļaujas un reeksporta sertifikātus ES dalībvalstīs var izsniegt tikai tad, ja tie ir marķēti (sk. Regulas (EK) Nr. 865/2006 64. panta 1. punkta d) apakšpunktu un 65. panta 1. punktu); arī Cītes Pušu konferences 10.10. rezolūcijā (CoP17 red.) izteikts mudinājums marķēt “jebkāda izmēra veselus ilkņus un ziloņkaula gabalus, kas ir vismaz 20 cm gari un vismaz 1 kg smagi”.

Šajā sakarā dalībvalstīm tiek ieteikts apsvērt pastāvīgu marķējumu i) jebkāda izmēra veseliem ilkņiem un ii) ziloņkaula gabaliem, kas ir vismaz 20 cm gari un vismaz 1 kg smagi. Marķējums ļauj sertifikātu sasaistīt ar attiecīgajiem ziloņkaula priekšmetiem un uzlabo izsekojamību sistēmā.

Ir ieteicams šādu marķēšanu veikt saskaņā ar Cītes Pušu konferences 10.10. rezolūciju (CoP17 red.): “jebkāda izmēra veselus ilkņus un ziloņkaula gabalus, kas ir vismaz 20 cm gari un vismaz 1 kg smagi, marķēt, izmantojot spiedņus, neizdzēšamu tinti vai citu veidu pastāvīgu marķējumu, pēc šādas formulas: izcelsmes valsts divu burtu ISO kods, gada pēdējie divi cipari/gada sērijas numurs/svars kilogramos (piemēram, KE 00/127/14). Ir zināms, ka dažādām pusēm ir atšķirīgas marķēšanas sistēmas un tās var izmantot atšķirīgas prakses attiecībā uz sērijas numura un gada norādīšanu (piemēram, tas var būt reģistrācijas vai atgūšanas gads), taču visās sistēmās katram marķētā ziloņkaula gabalam ir jāsaņem unikāls numurs. Veseliem ilkņiem šis numurs ir jānovieto uz “griezuma atzīmes” un jāizceļ ar spilgtu krāsu.”

Rezolūcijā ir teikts, ka marķējumā jānorāda izcelsmes valsts; ja, ES dalībvalstij pievienojot marķējumu, šī valsts nav zināma, jānorāda tās valsts ISO kods, kura veic marķēšanu. Dalībvalstis var uzskatīt par lietderīgu noteikt, ka pastāvīgā marķējuma izmaksas sedz ziloņkaula turētājs/īpašnieks.

Lai atvieglotu turpmākās pārbaudes, pēc priekšmeta pastāvīgās marķēšanas kods, kā arī sertifikāta numurs un visa saistītā informācija, piemēram, garums, svars un “pirmskonvencijas statuss”, ir jāievada elektroniskā datubāzē. Ja iespējams, informācija ir jāreģistrē valsts līmenī. Ja informāciju reģistrē reģionālā/vietējā līmenī, ir jāizveido mehānisms informācijas apmaiņai ar centrālo (valsts) Cītes uzraudzības iestādi un šīs iestādes īstenotai uzraudzībai. Ieteicams arī pēc marķēšanas priekšmetus dokumentēt fotogrāfijās un ierakstus un fotogrāfijas uzglabāt kopā.

Dalībvalstis ir ziņojušas par problēmām saistībā ar to sertifikātu derīguma pārbaudi, kuri izdoti tirdzniecībai ES, un tas sarežģī attiecīgā īpatņa identitātes apstiprināšanu (neapstrādātu ilkņu gadījumā). Lai atrisinātu šādas problēmas, dalībvalstīm ir ieteicams veikt šādas darbības:

- pieprasīt ziloņkaula īpatņu (jo īpaši neapstrādātu veselu ilkņu) fotodokumentāciju un, ja to atļauj valstu sistēmas, nodrošināt, ka fotogrāfijas tiek piestiprinātas/pievienotas attiecīgajam sertifikātam tirdzniecībai ES. Fotogrāfijas ir jāieskenē un jāuzglabā kopā ar izsniegtā sertifikāta ierakstiem. Pazīmes, kuras var dokumentēt (un kuras palīdzētu identifikācijā), ir raksturīgais krāsojums, plaisas vai citi bojājumi, ilkņa izliekums un pamatne (piemēram, precīzs vai robains griezum). Noderīgas būtu visa ilkņa un tā pamatnes fotogrāfijas. Ja ilknim ir gravējumi, ir jāietver arī fotogrāfija, kurā precīzi redzami šie grebumi un to novietojums uz ilkņa. Tāda ziloņkaula fotogrāfijas, kuram izsniegts sertifikāts, ir īpaši svarīgas tad, ja ziloņkauls nav marķēts,
- sertifikātā ietvert informāciju par to, kā tika izmērīts ziloņkaula priekšmeta svars un garums, kā arī pamatnes apkārtmēru. Kas attiecas uz svaru, informācija ietver ziņas par to, kad tika noteikts svars (vai priekšmets tika nosvērts sertifikāta izsniegšanas brīdī vai ir izmantota vecāka informācija par svaru?) un vai svars ietver kādus ilknim

piestiprinātus elementus (piemēram, pamatnei pārvilktu uznavu vai stiprinājumu ilkņa novietošanai pie sienas), kuri turpmākajās svēršanas reizēs var būt atdalīti. Attiecībā uz garumu informācija ietver ziņas to, vai norādītais garums ir ārējais vai iekšējais garums un vai tas ir mērīts no gala līdz pamatnei (vai citādi),

- reģistrē gan attiecīgo priekšmetu skaitu, gan masu (kg) (jo priekšmetu lielums var būtiski atšķirties).
